

Devamlılık Kurgusu

Continuity Editing

DOI: 10.5281/zenodo.8224228

Mehmet KÖPRÜ¹

Çekim, kameranın bir kez çalıştırılması sonucu elde edilen en küçük film birimidir ve dolayısıyla filmler bu birimlerin birleştirilmesiyle meydana gelir. Alışılmış tekniklerin kullanıldığı bir film ya da dizi sahnesi, farklı açılardan, farklı mesafelerden ve çoğunlukla farklı zamanlarda elde edilmiş çekimlerden oluşur. Oldukça parçalı olan bu yapı, kurgu sırasında kullanılan teknikler sayesinde bütünlüklü bir görünüme kavuşur. “İzleyici olarak bizler bir çekimi ekran zamanı, mekânı ya da grafik düzenlemesine ait kesintisiz bir dilim olarak algularız” (Bordwell & Thompson, 2008, s. 219). İşte bu kesintisizlik izlenimini sağlayan tekniğin genel adı “devamlılık kurgusudur”. Devamlılık kurgusu (*continuity editing*), sahnelerin veya sekansların bütünlüklü görünmesini ve tutarlı bir şekilde ilerlemesini amaçlayan temel bir kurgu tekniğidir. Çekimler ve sahneler arasında yumuşak geçişler sağlayarak bir süreklilik duygusu yaratmayı amaçlar. “Film pratiğinde anlatı devamlılığını sağlayan bir stratejidir” (Hayward, 2012, s. 118). Bu stratejide kesmelerin ve birleştirmelerin görünmemesi ve saklanması oldukça önemlidir. Dikkatler kurgu tekniğine değil anlatıya çekilir. “Birçok çekimden oluşan bir film izlediğimizde, tutarlı bir resim yaratmak için zihnimize bunları bir araya getiririz. Devamlılık kurgusu teknikleri, izleyicinin ekranda sunulan çekimlerden tutarlı bir resim yaratmasına imkân tanır” (Buckland, 2013, s. 15). Söz konusu teknikler, izleyicinin perdedeki ya da ekrandaki öyküyü anlamasını ve takip etmesini sağlayan görsel bir dil sağladığı için film yapımının vazgeçilmez bir unsurudur ve bir tür film dili grameridir.

Bu gramerin kuralları ve normları bir anda ortaya çıkmamıştır. Zaman içinde gelişmiştir. Filmlerin sabit planda ve tek seferde kaydedildiği sinematografi cihazının ilk günlerinde bir sinema dilinden bahsetmek oldukça zordur. Kesmeyle ya da kamera hareketiyle çerçeve değişmediği için bununla ilgili bir düzenlemeye de ihtiyaç duyulmamıştır. Ancak bu basit tekniğin ilgi çekici ve kısmen uzun öyküler anlatmak için pek de verimli olmadığı fark edildikçe bununla ilgili çözüm arayışları da başlamıştır. Film montajıyla ve devamlılık kurgusuyla ilgili çoğu yenilik de bu arayışlar sonucunda ortaya çıkmıştır.

Yakın plan veya uzak genel plan gibi farklı çekim ölçeklerinin kullanılması sinemanın ilk yıllarından itibaren denenmiştir. Ancak farklı kamera açılarının ve farklı çekim ölçeklerinin dramatik etkiler yaratmak amacıyla sistematik olarak ve ardışık bütünler halinde birleştirilmesini ilk deneyen kişi Amerikalı sinemacı D.W. Griffith'tir (Fabe, 2004, s. 4-5). Devamlılık kurgusunun öncülerinden biri

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, mehmetkopru@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3528-8820.

kabul edilen Griffith, roman sanatındaki kurgu tekniklerinden ilham alarak, 1910'ların başından itibaren söz konusu tekniğin ana unsurlarını ortaya çıkartmaya başlamıştır. “Griffith ve diğerleri çekimleri nasıl birleştireceklerini öğrendiler, böylece tek bir hareketin – bir kişinin sandalyeden kalkması ve odadan çıkması – analizi, gerçekte öyle olsalar da, bir hareketin parçaları olarak değil, sürekli bir hareket yanlısaması olarak görünecekti” (Kolker, 2011, s. 112). Ancak bu yanlısamanın gerçekleşebilmesi için mekânsal ve zamansal süreklilik hissini koruması için birtakım önlemler almak gerekecekti.

Bir sahnedeki çekimler, farklı zamanlarda ve hatta farklı mekanlarda çekilmiş olsa bile seyircinin bu parçalılığı hissetmeden sahneyi bir bütün olarak algılaması gerekir. Mekânsal ve zamansal devamlılık bu nedenle önemlidir. Mekânsal devamlılık 180 derece kuralına sıkı bağlılıkla, zamansal devamlılık ise anlatının kronolojisine dikkat edilerek sürdürülür (Hayward, 2012, s. 118). 180 derece kuralı, çekimler sırasında sahnedeki karakterler ile kamera arasındaki uzamsal ilişkilerde sürekliliği korumak için kullanılan bir kılavuzdur. Temel amaç yön devamlılığını korumaktır. Bu kurala göre karakterlerin üzerinden geçen hayali bir çizgi çekilir ve karakterler arasındaki mekânsal ilişkileri korumak için kameranın bu çizginin bir tarafında kalması beklenir. Kamera farklı açılardan çekim yapsa da bu farklılık 180 dereceyi geçmez ve kamera hep çizginin aynı tarafında kalır. Aksi halde ekrandaki karakterlerin yönlerinde aniden ve açıklanamayan bir değişim meydana gelecek ve bu da seyircinin yön algısını bozacaktır.

180 derece kuralı yön devamlılığını korurken mekandaki diğer unsurların devamlılığını korumak için de içerikle ya da sinematografiyle ilgili bazı önlemler alınır. Film setlerinde görev alan devamlılık asistanları ya da yoksa rejisi asistanları dekor, kostüm ya da oyuncu hareketi gibi mizansen bileşenlerinin çekimden çekime korunması için notlar tutarlar ya da fotoğraflar çekerler. Bu kişiler sahneyi dikkatle gözlemler ve oyuncuların pozisyonlarının, jestlerinin ve aksesuarlarının birden fazla çekim boyunca tutarlı kalmasını sağlarlar. Örneğin oyuncu ilk çekimde sağ elinde bir fincan kahve tutuyorsa, devamlılıktan sorumlu kişi bu ayrıntıyı not eder ve sonraki çekimlerde de fincanı aynı elinde tutmaya devam etmesini sağlar. Diğer taraftan, kamera departmanında görev alan görüntü yönetmenleri, kameramanlar ya da kamera asistanları da ışık ve renk devamlılığının korunması için özen gösterirler. Eğer her türlü önleme rağmen ışık veya renk devamlılığında sorunlar olursa çekim sonrası renk düzenleme (*colour correction*) işlemleri ile bu devamlılık sağlanmaya çalışılır.

Zamansal devamlılıkla ilgili işlemler ise genellikle senaryo yazım aşamasından itibaren başlar. Sahnelerin ya da olayların birbirini anlaşılabilir bir sırayla takip etmesi veya zamanı sıkıştırmakla ilgili müdahalelerin seyircinin zaman algısını bozmadan gerçekleşmesi için öncelikle anlatının kuruluşu aşamasında doğru stratejiler kullanılmaya çalışılır. Devamlılık kurgusu, anlatı zamanıyla ilgili stratejilerin montaj masasında da karşılık bulmasını sağlar. “Özellikle anlatı sinemasında kurgu öykü zamanının olay örgüsü tarafından yönlendirilmesine hizmet eder (Bordwell & Thompson, 2008, s. 229)”. Eksiltme, geriye sıçrama, zamansal genişleme, ileriye sıçrama ya da özetleme gibi anlatı zamanıyla ilgili işlemler; devamlılık kurgusunda sıklıkla kullanılan montaj sekansı, dolgu çekim, sıçramalı kesme (*jump cut*), kararırma-açılma, ağır çekim, hızlı çekim, zincirleme, silinme ya da paralel kurgu gibi tekniklerle filmler için de uygulanabilir hale gelir.

Bunların dışında, diyalogların montajında kullanılan açı-karşı açı kesmelerle, bakış uyumu tekniğiyle ve eylemleri ya da farklı sahneleri birleştirmek için kullanılan uyum kesmeleriyle (*match cuts*) devamlılık kurgusu anlatı sinemasının gelişiminde çok önemli bir rol oynamıştır. İlk başlarda “sezgisel” (Kolker, 2011, s. 112) olarak ortaya çıkmış olsa da, sinema tarihi boyunca yönetmenler ve kurgucular devamlılık kurgusunu geliştirmişler, etkili öykü anlatımı için onu mükemmelleştirmişler ve bazen de sınırlarını zorlamışlardır.

Anahtar Sözcükler: Devamlılık Kurgusu, Anlatı Sineması, Griffith, Film Dili.

Kaynakça

- Bordwell, D., & Thompson, K. (2008). Film Sanatı. (E. Yılmaz, & E. S. Onat, Çev.) Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Buckland, W. (2013). Sinemayı Anlamak. (T. Göbekçin, Çev.) İstanbul: Optimist Yayınları.
- Fabe, M. (2004). Closely Watched Films: An Introduction to the Art of Narrative Film Technique. Los Angeles: University of California Press.
- Hayward, S. (2012). Sinemanın Temel Kavramları. (U. Kutay, & M. Çavuş, Çev.) İstanbul: Es Yayınları.
- Kolker, R. (2011). Film, Biçim ve Kültür. (F. Ertınaz, A. Güney, Z. Özen, O. Şakır, B. Tokem, D. Tunalı, & E. Yılmaz, Çev.) Ankara: De ki Basım Yayım.